

Nota bij overzicht van culturele projecten in verband met geestelijke gezondheid in Belgische musea

In het kader van hun maatschappelijke rol hebben Musea een roeping als **Caring Museum**. De benaderingen die ze aanbieden door middel van de presentatie van tastbaar en ontastbaar erfgoed zijn erop gericht om alle doelgroepen te helpen opnieuw in contact te komen met zichzelf, hun emoties, hun herinneringen en hun verbeelding. Ze moedigen mensen aan om zich open te stellen voor andere manieren om de wereld waar te nemen, te begrijpen en ermee om te gaan. Ze moedigen dialoog, delen en relaties aan. Ze dragen bij tot welzijn, inclusie en sociale cohesie.

Sinds een tiental jaar proberen de Belgische musea de publieksbemiddeling en samenwerking geleidelijk aan te passen aan een publiek dat lijdt aan psychische aandoeningen. Uit de snelle enquête die ICOM België bij haar leden heeft gehouden tijdens het debat over de ontwerpresolutie 7-482/1, blijkt dat een veertigtal musea zich in die richting hebben geëngageerd (niet-exhaustieve enquête), in samenwerking met een honderdtal verenigingen en diverse instellingen die actief zijn op het vlak van mentale gezondheid en sociale inclusie, in Vlaanderen, Wallonië en Brussel.

Ontwerpresolutie 7-482/1 biedt essentiële steun aan de museumsector, zodat deze zijn betrokkenheid bij de geestelijke gezondheidszorg kan voortzetten en ontwikkelen.

Het is essentieel dat deze initiatieven op nationaal en interdisciplinair niveau bekend en erkend worden. Zo zou de oprichting van een nationaal Observatorium voor het Zorgzame Museum de samenwerking tussen musea, psychiatrische centra, universiteiten en alle organisaties die betrokken zijn bij geestelijke gezondheidszorg en de strijd tegen geestelijk lijden als gevolg van uitsluiting, vergemakkelijken. Bovendien zou dit Observatorium de uitwisseling van ervaringen op nationaal en internationaal niveau bevorderen.

Het is essentieel dat onderzoek, praktijk en ervaring op dit interdisciplinaire gebied worden aangemoedigd, gecommuniceerd en gepubliceerd, zodat deze sector steeds relevanter en efficiënter kan optreden.

Tot nu toe waren musea de belangrijkste initiatiefnemers van museale activiteiten rond geestelijke gezondheid. Vaker wel dan niet leveren ze zelf de menselijke en financiële middelen voor deze activiteiten en voor ontmoetingen met zorgsectoren. Sommige investeren tijd in het zoeken naar subsidies en een paar vragen een bijdrage van 50% van de instelling voor geestelijke gezondheidszorg. Zonder extra financiële en menselijke steun kunnen deze initiatieven zich niet ontwikkelen en dreigen sommige te verdwijnen. De stem voor de resolutie zou moeten helpen bij het vinden van synergieën, partnerschappen en subsidies en zou het beleid moeten aanmoedigen om meer middelen te verstrekken aan de hele geestelijke gezondheidszorgsector.

In de eigenlijke context van gemedicaliseerde therapeutische zorg is het belangrijk erop te wijzen dat museummedewerkers, therapeuten en verplegend personeel niet kunnen vervangen. Musea bieden een **'omgeving', bemiddeling en tools** die bevorderlijk zijn voor het welzijn, maar het is aan de therapeuten of verzorgers om museumervaringen te erkennen en te integreren in hun therapeutische aanpak of protocollen.

Een aantal musea biedt kunstzinnige therapie aan binnen of buiten hun muren. Zij zijn ook bezorgd over de voorstellen in de resolutie die betrekking hebben op deze praktijken.